

Голові
разової спеціалізованої вченої ради
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»
доктору історичних наук, професору,
заслуженому працівнику освіти України
БОРОДІНУ Є.І.

ВІДГУК

рецензента доктора наук з державного управління, професора Баштанника Віталія Володимировича на дисертацію Євтушенка Дениса Євгеновича «Інформаційна відкритість як принцип діяльності органів публічної влади», подану до захисту у разову спеціалізовану вчену раду Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» на здобуття ступеня доктора філософії галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Актуальність теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, темами

Дисертаційне дослідження Д.Є. Євтушенка спрямоване на розв'язання актуального науково-прикладного завдання, пов'язаного з утвердженням інформаційної відкритості як базового принципу діяльності органів публічної влади. Обрана проблематика є своєчасною з огляду на поєднання трьох взаємопов'язаних процесів: цифрової трансформації держави, поглиблення децентралізації та функціонування публічного управління в умовах воєнного стану. У таких обставинах відкритість перестає бути лише «вітриною» публічності й набуває значення інституційного механізму підтримання легітимності управлінських рішень, забезпечення стійкості та збереження довіри громадян.

Позитивним моментом дисертації є те, що автор розглядає інформаційну відкритість не у вузькому юридико-процедурному вимірі, а як комплексну управлінську категорію, що потребує правил, стандартів, компетентностей та каналів взаємодії. Такий підхід дозволяє дисертаційному дослідженню виходити за межі опису «доступу до інформації» та пропонувати логіку інституціоналізації відкритості як практики щоденного адміністрування. Важливим є і те, що дисертант послідовно враховує безпекові обмеження воєнного часу, демонструючи прагнення до реалістичних рішень, а не декларативних закликів.

Дисертаційну роботу виконано в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» у межах загальної теми науково-дослідної роботи кафедри державного управління і місцевого самоврядування «Забезпечення стійкості, ревіталізації та розвитку територій і громад в Україні», що підтверджує її відповідність пріоритетним напрямам розвитку наукових досліджень та практичним потребам публічного управління.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертація є логічно вибудованим, самостійним і завершеним науковим дослідженням. Обґрунтованість сформульованих автором положень забезпечується чітко визначеним об'єктом і предметом, коректно сформульованою метою та завданнями, а також послідовним переходом від аналізу теоретичних підходів до пропонування власних моделей і рекомендацій. Висновки не мають характеру загальних міркувань: вони випливають із проведеного аналізу та узгоджені між собою у межах єдиної концептуальної рамки.

Особливої уваги заслуговує застосована дисертантом методологічна комбінація, яка включає системний, інституційний і структурно-функціональний підходи, а також компаративний аналіз. Саме поєднання цих методів дозволило автору, з одного боку, показати місце відкритості у загальній архітектурі публічного управління, а з іншого – виявити практичні «вузькі місця» (несумісність даних, різномірність стандартів, дефіцит компетентностей, нерівність доступу). Важливо, що дослідження опирається на широкий масив нормативно-правових джерел і наукових праць, включаючи зарубіжні підходи, що підсилює переконливість і наукову культуру роботи.

Загалом, наукові положення та рекомендації дисертації є достатньо аргументованими, методологічно вивіреними і такими, що можуть бути використані у подальших дослідженнях і практиці органів публічної влади.

3. Наукова новизна одержаних результатів

Одержані результати характеризуються новизною, що виявляється у цілісному переосмисленні інформаційної відкритості як інституційної якості публічної влади та у створенні інструментів її практичного забезпечення в умовах криз і невизначеності. Дисертант пропонує не окремі «додатки» до чинних процедур, а узгоджену систему – від концептуальних визначень до алгоритмів, механізмів контролю й підходів до оцінювання.

Наукова новизна роботи полягає, зокрема, у тому, що:

- сформовано інтегроване бачення інформаційної відкритості як принципу, який поєднує прозорість, підзвітність, стандартність даних і здатність інституцій до адаптації у кризових умовах;

- розвинуто інструментальний блок забезпечення відкритості через формалізацію послідовності управлінських дій (алгоритмів), що передбачають багатоканальну взаємодію та роботу з інформаційними ризиками;

- удосконалено підходи до залучення громадськості та організації громадянського контролю з урахуванням цифрових компетентностей і потреб різних груп населення;

- поглиблено методологію оцінювання відкритості через акцент на якість і сумісність інформації, узгодженість процесів та інституційну спроможність органів влади.

Вперше:

теоретично обґрунтовано комплексну концепцію інформаційної відкритості як принципу діяльності органів публічної влади, яка інтегрує класичні правові засади, стандарти належного врядування та сучасні вимоги цифрової трансформації в умовах децентралізації й воєнного стану. Інформаційна відкритість розглядається як цілісна, системна властивість публічного управління, що базується на гармонійному узгодженні процедур забезпечення інформаційної прозорості, підзвітності, залучення громадськості, взаємного обміну та взаємодії різнорівневих суб'єктів публічної влади. При цьому акцентується на формуванні єдиних стандартів представлення, якісного забезпечення сумісності управлінських процесів, синхронізації функціонування інформаційних систем, а також послідовності нормативного регулювання. Це дозволяє забезпечити не лише доступність і зрозумілість інформації для громадян, а й досягати належного рівня взаємодії органів між собою, що суттєво підсилює резистентність державного управління до інформаційних ризиків, підвищує прозорість управлінських рішень і посилює довіру до влади.

У межах авторської концепції доведено, що відкритість є інтегративною характеристикою публічного управління, до складу якої входять як прозорість процедур прийняття рішень, так і забезпечення ефективного обміну, відтворення та адаптації інформації між різними суб'єктами управління й громадянським суспільством. Запропонований підхід враховує багатокomпонентність сучасних інформаційних екосистем, необхідність гармонізації й узгодженості інформаційних потоків у системі «держава – громадянське суспільство – місцеве самоврядування», а також створює підґрунтя для формування сталої архітектури відкритості, де прозорість розглядається як один із ключових, але інтегрованих складників комплексної відкритості;

удосконалено:

– системний алгоритм функціонування інституту інформаційної відкритості у публічному управлінні, який базується на здатності органів влади інтегрувати й координувати управлінські дії на основі взаємодії різнорівневих інформаційних ресурсів, інфраструктур та процедур, що сприяють цілісності та узгодженості управлінських рішень у динамічних умовах публічного простору. Акцентовано на проактивності, адаптивності й інституційній налаштованості на

реагування до змін ризиків, кризових ситуацій та інформаційних атак. Алгоритм деталізує не лише процедури визначення й задоволення інформаційних потреб зацікавлених сторін, багатоканальної комунікації, раннього виявлення маніпуляцій і дискредитації, але й передбачає створення взаємопов'язаних протоколів збору, верифікації й забезпечення доступу до інформації, синхронізованих із вимогами захисту державної таємниці, правового режиму воєнного стану та інтересів національної безпеки. Запропоновано підходи до формування єдиних процедур, що забезпечують ефективну взаємодію між органами влади, громадськістю й іншими соціальними інститутами, що є передумовою посилення комплексної відкритості.

– механізми громадянського контролю в умовах цифрової трансформації публічного управління: обґрунтовано значення інформаційних компетентностей громадян, професіоналізації цифрового посередництва, застосування колективного залучення, громадського моніторингу, відкритих платформ для зворотного зв'язку і оцінки ефективності органів влади; переосмислено моделі державно-громадської співпраці у сфері відкритості крізь призму гармонізації вимог до інформації, прозорості процедур і уніфікації форматів даних між різними рівнями влади й громадянським суспільством, що забезпечує єдність, порівнюваність та послідовність дій щодо ухвалення стратегічних й антикризових рішень.

– підходи до комплексної оцінки стану реалізації принципу інформаційної відкритості органів публічної влади: удосконалено багаторівневу методологію моніторингу із включенням індикаторів взаємодії, уніфікованості та якісної сумісності інформації, поряд із оцінками доступності, достовірності, актуальності даних, темпів цифровізації, динаміки громадської взаємодії, рівня довіри та участі громадських інститутів, із окремим блоком аналізу узгодженості роботи органів влади за умов обмежень воєнного стану. Посилено увагу до співставлення та інтеграції даних з метою підвищення прозорості і відкритості на всіх рівнях публічного управління;

набули подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат науки державного управління у частині визначення інформаційної відкритості як одного з базових принципів діяльності органів публічної влади: конкретизовано й доповнено дефініції «інформаційна відкритість», «цифрова прозорість», «громадський інформаційний контроль», «адаптивна відкритість», «комунікативна підзвітність», «цифрова інклюзивність», «інформаційна стійкість органів влади», а також запропоновано нові поняття: «критично-рефлексивна інформаційна культура громад», «гнучкий режим відкритості під час воєнного стану», «екосистема даних публічного управління»;

– теоретичні основи структурно-функціонального аналізу впровадження інформаційної відкритості в органах влади, зокрема деталізовано форми інституційного забезпечення відкритості у фазах демократичної трансформації,

реагування на кризові ситуації, мобілізаційної готовності адміністративних інститутів; уточнено роль децентралізованого врядування, регіональної специфіки й міжрівневої комунікації у підтримці інформаційної відкритості у сфері державної та муніципальної влади;

– методичний підхід до оцінки впливу інформаційної відкритості на державне управління, що враховує комплексний взаємозв'язок між технологічними, організаційними та соціальними чинниками формування відкритого середовища. Запропоновано модель аналізу взаємодії органів влади, громадськості та інформаційних систем, яка дає змогу визначати рівень адаптації управлінських структур до сучасних викликів, ступінь інтегрованості інформаційних потоків і їх здатність до забезпечення зрозумілості, доступності та оперативності публічної інформації в умовах динамічних соціальних змін та підвищеної ролі інформаційної взаємодії у прийнятті ефективних рішень.

Високо оцінюю те, що запропоновані автором наукові результати «зшивають» нормативні вимоги, управлінські процедури та гуманітарний вимір (культура взаємодії, довіра, критичність сприйняття інформації). Дисертація робить помітний внесок у розвиток науки публічного управління, оскільки створює концептуально й методично оформлену основу для подальших прикладних досліджень і впроваджень у сфері відкритих даних, електронного врядування та кризових комунікацій. Важливо й те, що розроблені поняття і підходи є релевантними сучасним викликам і можуть бути використані у практиці органів влади різних рівнів.

4. Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях

Результати дисертаційного дослідження достатньою мірою відображені в наукових публікаціях автора. За темою дисертації опубліковано 7 праць, з яких 4 статті – у фахових наукових виданнях України категорії «Б», а також 3 тези доповідей у матеріалах науково-комунікативних заходів. Публікації корелюють з основними положеннями дисертації, відображають етапність проведеного дослідження та відповідають встановленим вимогам щодо апробації результатів на здобуття ступеня доктора філософії.

5. Практичне значення і впровадження результатів

Практичне значення дисертації полягає у можливості використання її положень для впорядкування та підвищення результативності інформаційної політики органів публічної влади. Запропонована автором модель адаптивної відкритості, алгоритми комунікації та підходи до оцінювання можуть слугувати основою для: оновлення регламентів оприлюднення інформації; побудови «єдиних правил» представлення даних; організації зворотного зв'язку з громадянами; поєднання вимог відкритості з режимами інформаційної безпеки. Практичну цінність підсилює орієнтація на інклюзивність: у роботі враховано

потребу у доступних каналах взаємодії для різних соціальних груп, що є особливо важливим у громадах із різним рівнем цифрової спроможності.

Реальність і прикладний характер отриманих результатів підтверджуються наявними довідками про їх використання у діяльності громадських організацій, професійних структур та у навчальному процесі. Це свідчить, що результати не залишилися на рівні теоретичних узагальнень, а вже мають запит з боку практики та можуть бути масштабовані у системі підготовки публічних службовців і в роботі інституцій громадянського суспільства.

6. Дискусійні положення та зауваження

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу в цілому, вважаю за доцільне висловити окремі зауваження, що мають характер наукової дискусії та можуть бути враховані автором у подальших дослідженнях.

1. Автор обґрунтовано підкреслює важливість стандартизації та сумісності інформації між різними рівнями влади, що є суттєвою передумовою довіри та керованості. Водночас дисертація виграла б від більш детального опису механізмів запровадження таких стандартів у межах чинної системи розподілу повноважень. Які інституційні інструменти (типові регламенти, міжвідомчі угоди, центри компетентностей) є найбільш дієвими для забезпечення обов'язковості стандартів без надмірної централізації?

2. Здобутком дослідження виступає поєднання відкритості з безпековими вимірами та увага до ризиків маніпулятивних впливів. Разом з тим, доцільно було б чіткіше окреслити процедури «легітимного обмеження» інформації: хто, на яких підставах і в які строки приймає рішення про віднесення даних до чутливих; як забезпечується прозорість таких рішень і можливість їх оскарження. Таке уточнення підсилило б практичну застосовність запропонованої моделі в умовах воєнного стану.

3. Позитивно, що автор вводить у науковий обіг категорії, пов'язані з інформаційною культурою та критичністю сприйняття інформації, адже без цього відкритість часто не перетворюється на відповідальну участь громадян. Однак у роботі доцільно було більш широко показати інструменти формування цієї культури на рівні громад: які саме освітні, комунікативні та партнерські практики є пріоритетними; які суб'єкти повинні бути відповідальними (ЦНАПи, бібліотеки, заклади освіти, комунікаційні підрозділи рад). Конкретизація такого «пакета заходів» посилює б прикладний аспект дослідження.

4. Автор переконливо відстоює ідею цифрової інклюзивності та багатоканальності комунікації, що є важливою умовою недискримінаційного доступу до публічної інформації. Разом з тим, у контексті стійкості системи до збоїв (блекаути, кібератаки, пошкодження мереж) необхідно було предметно описати резервні процедури, зокрема, такі як забезпечення безперервності інформування та отримання зворотного зв'язку офлайн; наявність мінімальних

стандартів «критичної інформації», які мають дублюватися; оцінювання готовності органу влади до таких сценаріїв.

Водночас, висловлені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертації та мають характер наукової дискусії

7. Загальний висновок

Дисертаційна робота Євтушенка Дениса Євгеновича на тему «Інформаційна відкритість як принцип діяльності органів публічної влади» є самостійним завершеним дослідженням, що містить нові науково обґрунтовані результати та практичні рекомендації у галузі публічного управління та адміністрування. Робота відзначається актуальністю, методологічною коректністю, внутрішньою логічністю, належним рівнем наукової новизни та вираженою практичною спрямованістю.

За змістом, науковою новизною, теоретичною і практичною значущістю та оформленням дисертація відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та вимогам МОН України щодо оформлення дисертацій. Автор дисертації, Євтушенко Денис Євгенович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

професор кафедри державного управління і
місцевого самоврядування
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»
доктор наук з державного управління,
професор

В.В. Баштанник